

AZ

ÁLLAMSEGÍTSÉGGEL FENNTARTOTT

ALSÓ-LENDVAI

POLGÁRI FIÚISKOLA

KILENCZEDIK

ÉRTESITŐJE

AZ

1880—81. TANÍTÁSÉVRŐL

DR. SZÁNTÓ KÁROLY
ORSZ. PÉDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS TANSZERMŰVE
IGAZGATÓTÓL.
Érkezett: 1881. Január hó 14.
Leltári szám: 12.866 Csoport szám: 111-446

420202

11. 73. 4

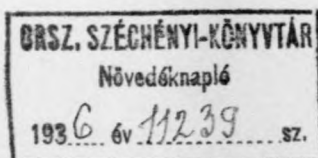
NAGY-KANIZSA.

NYOMATOTT FISCHEL FÜLÖPNÉL

1881.

FOGLALAT.

- I. Nehány adat Alsó-Lendva történetéből.
- II. Alsó-Lendva és vidéke a jelenben.
- III. Alsó-Lendva és vidéke tisztelt közönségéhez.
- IV. Adatok az intézet e tanévi történetéből stb.
- V. Az intézet külső vezetése.
- VI. Tanítótestület.
- VII. A kötelezett tantárgyak elvégzett tananyaga.
- VIII. A renden kívülieké.
- IX. A tanulók érdemsorozata.
- X. Statistikai kimutatás.
- XI. Lelettár.
- XII. Jótékonyág és jutalmazás.
- XIII. Tudnivalók a jövő tanévre.

I.

Néhány adat Alsó-Lendva történetéből.

Alsó-Lendva mezővárost szemlélve nem is hajlandó az ember hinni, hogy oly messze megy multja vissza a régi időkre.*) Ugyanis Alsó - Lendva Pannoniának még a rómaiaktól történt leigázása előtt a celtogallok által épített ős Halicanum város helyén van. A rómaiak idejében is virágzó Halicanumnak a mai Alsó Lendva fellegrvárával együtt azonban csakis főrészt tette, mert Halicanum nemcsak A. L. helyét foglalta el, hanem elnyult a mai Hosszufaluba is, sőt hihetőleg ezen túl is. Mindezt régészeti leletek és hiteles adatok bizonyítják. 1805-ben A. L. Szt. János nevű külvárosában a hasonlónevű kőkép átellenében fekvő mező közepe táján szántás közben Vibenus siremlékét, kinek atyja Vannius Kelta volt, vetették ki a földből; az emlék a nemzeti muzeumban van. 1839-ben A. L.-n Julius Caesar-féle arany pénzeket találtak, és 1868. aug. 29-én is a római imperatorok korából való arany- és ezüstpénzek jöttek a felszínre. Szerintem e pénzeket később is ide hozhatták, tehát még nem bizonyítanak Halicanum mellett; azonban történeti adatok igazolják, hogy Halicanum a rómaiak idejében az Itáliából Pannoniába vezető uton nemcsak katonai, hanem postaállomás is volt és ily milyenségben forradalmak alkalmával, kivált Gallienus császár idejében (253—268) gyakran a legiók és ellenség átvonuló helye, bántalmuk szenvedője és összezsapásuk szemlélője. Lakosai elegyesek voltak, a szomszéd Noricumból szállított vassal és márvánnyal kereskedtek, vagy szőlőmiveléssel, másféle gazdálkodással, majd a Murából (Savaria) aranymosással foglalkoztak. Vallásuk előbb sabaeismus, később római, végre keresztény volt. Alarich nyugoti gót kir. Pannoniából a Duna mellől Savarián, Halicanumon és Petaviumon át vezette seregét Italia ellen, valamint Atilla is Halicanumon át; ez utóbbi fejedelemnek a szomszéd Steierben levő táborozóhelyét ma is Atilla völgyének hívják. Állítják, hogy a hunok a szomszéd Gö-

*) Azt hinné az ember, hogy A. L. is, mint több más hely, csak várnak kőszöni lételet.

csejt, melynek egyik határfolyója a Kerka, sokáig lakták; hogy a Kerka Attila hasonlónevű nejétől kapta nevét (ezen Kerkával — a nővel — a székely Rika erdő nevében is találkozik a hagyomány!) mi több, Karicsa és Zágorhida puszták hun vitézek neveit őrzik! A népvándorlás hunjai és avarjai nem igen emelték Halicanumot; az utóbbiak a lerombolt épületek anyagát ringjeikhez használták volna. Az avaroktól romban hagyott városból a frankok Lindaut vagy Limbachot emelték fel N. Kár. császár idejében 796-ban. Ugyanekkor ker. templom is épült (volt-e már Halicanum idejében is, nem tudom). A frankokat rövid idő múltán Svatopluk szlávjai váltják fel. És nekem alapos okom van hinni, hogy Lendva tőlük vette nevét.*) Árpád idejében Lindau még fellegvárával együtt állott, s a magyarok Lindvának nevezték. Szt. Lászlóig hallgat a krónika róla. Nevezett királyunk a zágrábi püspökség alapítása alkalmával (1091.) az alsólyndvai plebániát annak hatósága alá rendelte. Kérdés, volt-e itt már Szt. István korában plebánia? A fellegvár 1278-ban romokban volt. Ez évben, vagy 1282-ben IV. László A. L.-t Nempti (Nempthi, Lenti) várral és a hozzájuk tartozó falvakkal azzal a megszorítással adta a Buzád vagy Hahold bán nemzetségéből származó Istvánnak, Szlavonia bánjának — innen a Bánffy név, melylyel alsólyndvai praedicatum járt — hogy azokon bárminevű haszonvételekkel élhet, melyek a földszinén vannak. Így a bányászati jogokat magának tartotta fenn. (A vidék geológiája igazolja a jelen korban, hogy kikötése felesleges volt). E Bánffy Istvánt tartják az 1282. évben a vár felépítőjének. Ettől kezdve egész I. Lipótig a nevezett várak és urodalmak, meg a roppant kiterjedésű bellatinczi jószágok ura a Bánffy család volt, mely az ország elsőrangú zászlóscái közé tartozott és állandó banderiumot kellett tartania, melynek zsoldjára a kinestárból jelentékeny összegeket kapott; az a család volt, mely az országnak több nádori ítélőmestert, horvát bánt, tárnokat és főkapitányt adott. A történelem megőrizte, hogy 1448-ban a rigómezei csatában elesett vezéreknek Alsólyndvai Bánffy István egyike volt; hogy az itt (Alsó-Lendván) többször megfordult Hunyady Máty. kir. 1480-ban aug. 28-án Pozsony városnak két levelet is irt. 1573-ban Alsó-Lendván könyvsajtót állított fel a reformációt pártoló Bánffy család; a város lakói általában az új hit követői lőnek, kiknek itt templomuk, Gál János személyében jeles praedicatorjuk, Kulcsár

*) Minthogy sok va végzetű folyónk van, azt hiszem, a folyótól kapta a város nevét; a va végzet szlávós... nem hiszem, hogy a szirjen va (viz, folyó) számunkra megtarthatná.

Györgyében pedig mesterük volt; Alsó-Lendván született Gál Imre is, a később igen jeles ref. superintendens. Alsó-Lendvát és Lentit a törökök nem háborgatták nagyon, de az 1587-, 1600., és 1603-ki évek a töröktől e vidéken sem szabadok. Az utóbbi évben az utolsó és katholicismusra áttért Bánffy Kristóf a törökökön jelentékeny győzelmet aratott, mely esemény emlékére egy, mostan a nemzeti muzeum birtokában levő kőképet emeltetett, s talán e győzelem volt hatással az 1604-ben elhalt hősnak az át-térésére is. Hogy tett-e valamit A. L. antireformatiója érdekében, vagy csak a korona és az Eszterházy család hajtotta végre, nem tudom; 1616-ban A.-Lendván még ref. egyház volt és Gál János volt a papja. Alsó-Lendván született a nagyszombati jezsuita collegiumnak első rectora és korának hazájában nagy tudományáról ismeretes férfinja, Dobronaki György is a 16. szban. A 16. 17. században az alsólendvai vár fontos stratégiai pont volt — mondják — mert a Zrinyiek csáktornyai várával a közlekedést a Muraköz és Lendva között védte és még több más pontokkal volt összekötésben. 1664-ben Montecucoli seregét a Muraközből Alsó-Lendván át vezette Szt.-Gotthárdra. A Bánffyak kihaltával a koronára szállott birtokuk. Ez átszállás idejében egy izben Nádasdy Fer. volt a vár kapitánya, de a korona nem sokáig bírta, mert I. Lipóttól a ma is tulajdonos Eszterházy család kapta érdemeiért. E család hálából az előbbi várt részben lerontatta s részben 1717-ben az L (Lipót) alakú újat építtette, mely ma is fennáll s a hercegség szivességéből csekély bérért egy része a polg. iskola helyéül szolgál; 208 lépcső vezet fel a tantermekbe. A vár most is még erős fallal van körülvéve, de a külső erősítések már alig ismerhetők fel. A Lendva folyót is a vár erősítéséül használták hajdan. Az u. n. Szt. Háromság hegyen szintén volt egy kis vár vagy legalább őrtorony. Az éppen említett hegyen levő kápolnát 1728-ban a Gludovác család építtette. Első, kit letettek e kápolna sirboltjába, Hadik Mihály kapitány volt, ki a szárd-francia háboruban vett sebeiben, Alsó-Lendván 1733-ban halt meg. Enyészettel daczoló teste a megnevezett kápolnában A. L.-nak maig is látható nevezetessége.*)

*) Ezen adatokat egy-kettő kivételével tek. Egyházasbükki Dervaries Kálmán aljárásbíró ur szivességéből vettem.

Alsó-Lendva és vidéke a jelenben.

A Mura Radkersburgon alul éri el hazánk határát és Légradnál szakad a Drávába. A megnevezett két helység között a kies Muraköz é. határát alkotja. Völgye a Dobrai hegyek és a Muraközi dombok között 2—3 mf. széles, sőt Luttenberg és Baksa között szélesebb. Völgyéhez Radkersburg (steier), Wernsee (st.), Luttenberg (st.), Mura-Szerdahely (horvát) és Letenye (magyar) városok számíthatók. A Murával párhuzamosan halad északról a Dobrai hegyek délnyugoti oldalán Mátyásócz mellett eredő Lendva folyó, mely a Kerkába szakad. Mellékvizei jobbfelől a belatinczi patak, balfelől a dobronaki és Kebele patakok. Hidegkut (vend) Puczincz (szláv), Mátyánecz (szl.), Bagonya (szl.), Mura-Szombat (szl.), Rakicsán (szl.), Bellatincz (szl.), Turnischa (szl.), Dobronak (magyar), Szt.-Györgyvölgy (m.), Kebele (m.) és Alsó-Lendva (m.) nagyobb helységek a Lendva folyó és mellékvizei mentén. Az m-mel meg nem jelölt helységekben csakis az intelligencia magyar. Alig távozunk Alsó-Lendvától nyugatra, Palina, Hoticza és Zarkaháza már szláv helységek. Jöjjünk a Lendva anyafolyójához, a Kerkához. Ez Vasmegyében ered, meglehetősen déli irányt követ és Szt.-Királyon alul ömlik a Murába. Mellékvizei a már említett Lendva és még a Cserta. Cesztreg, Pór-Szombat, Baksa, Lenti, Szécsi-Sziget, Kerka-Szent-Miklós, Páka és Nova a Kerka vizkörnyékén fekvő nagyobb helyek, melyek mind magyarok. Az említett folyók mentén nagy erdők, termő szántók és rétek váltogatják egymást. Mindezen folyók völgyében Alsó-Lendva középállást foglal el. Lássuk domborzati tekintetben, hogy milyen állást foglal el a vidéken. A Murától délre Mura-Szerdahely és Luttenberg között a Vend Búhelekhez csatlakozó muraközi dombcsoport emelkedik, északra a Mura- és Lendvától pedig a dobrai hegycsoport. A Kerka folyótól keletre a Balatonmelléki dombvidék van, melyet a dobrai és alsó-lendvai csoportoktól az említett folyó választ el, hódolván azon általános jelenségnek, hogy a balatonmelléki dombvidék mind külső alakzatára, mind közepes magasságára nézve külön-külön területekre oszlik. E jelenség szerint a Cserta patak megint két részre osztja a Kerka balpartján a dombvidéket. A megismertetett dombvidékekre nézve nevezetes körülmény, hogy az alsó-lendvai dombcsoport középpontot foglal el. Így következik a fennebbiekből, hogy Alsó Lendva mind vizei, mind domborzati viszonyainál fogva középpontot ké-

pez, még pedig nagy vidékre szólót. Takarékoskodva a szavakkal tekinthetjük körül még ez utóbbi csoportot is. Az alsó-lendvai dombvidék háromszögöt képez. Legmagasabb pontja a Botosa (167 mtr.) a keleti oldal közepe táján. Az egész csoport izolálva áll és bámulandó nagy szőlőktől borítva. Alsó-Lendva a nyugati oldal közepén van. A csoporton szlávok is laknak, kik a sarki vidékeknek a déli magasabb hegyek csucsaira szorult növényei módjára tengetik éltöket. Alsó-Lendvának 8.59° évi közép-hőmérsékletet szánok. Ha átkelsz Mura-Szerdahelynél a Murán, legott szembe ötlük a kis dombcsoport. Kellemes egy látvány kínálkozik nekünk, mert A. L. e csoport három hullámán épült részben, részben alatta. Az első hullám meredek s rajta van a Szt.-Háromság kápolnája, a második és harmadik hullám alatt van a tulajdonképi város mintegy a dombok oldalába kapaszkodva. Ha szabad kicsinyre nagy példát hozni fel, A. L. Genuat juttatja eszünkbe amphitheatralis fekvésével. Hiányzik-e e hasonlatból a tenger? Korántsem. Pótolhatja a síkság, vagy ha ez nem elég, a megszályozott Lendva folyó három csatornáinak kiöntése. Mihelyt egy kissé bőven esik, a meddig szemed csak elláthat, tengerré teszi az egész vidéket. Éppen a tenger elől menekült a város a dombokhoz. Az egészségnek azonban a kiöntés nem káros, mert a mily gyorsan keletkezik, oly gyorsan fut le a csatornákon, melyek L. alul egyesülnek. A város távrolról, tulzás nélkül mondhatni, elragadó fekvésű és a valónál nagyobbnak tűnik fel. Beérkezve beléje a valóság áll előtted, kissé csalatkozottnak érzed magad, azonban a nyájas kép még mindig fellelhető a városban is. Az egész város egy főutczából áll — az egy-két párhuzamos utca jelentéktelen. A vár a város közepén egy kirugó dombon magaslik. A városnak mintegy 1400 l. van. A. L. középpontja egy 44 ezer lélekkel bíró járásbiróságnak is, mely számból $\frac{2}{3}$ -ad szláv. Van igen virágzó takarékpénztára, a járásbirósággal telekkönyve, tűzoltó-egylete, adóhivatala, postája, telegraphja, nő-egylete, polgári iskolája és két felekezeti elemi iskolája. A fennebb kimutatott területeknek csakugyan középpontja. A sors rosszabb iránta, mint a természet. Mig az Alpokban a Semmeringen át Triest felé nem volt vasut vezetve, sem Soprontól Kanizsa felé, Lendva a Bécsből Triestnek irányzott forgalom egyik átkelő helye volt. Mint-hogy vasutja nincsen, távol esik a forgalomtól, s e miatt borkivitele sem áll arányban termelésével. Ipara pang. A mi életet ad az, hogy ő középpontja mégis egy jókora területnek. Ha a polgári iskolát vesszük is, csak a jelen évben, a tölem körülirt terület végső pontjairól pl. Radkersburgból, Felső Cserneczről (Vas megyében

Hidegkut mellékéről), Budineczről (Vasm.), Sorki-Pollányból (Vasm.) Pórszombatból, Pákáról és a Muraközből voltak tanulóink a közelebbi helyeket nem is említve.

Közelében eső nagyobb helyek Radkersburg, Nagy-Kanizsa, Csáktornya és Zala-Egerszeg. Hazánkra nézve A.-Lendva nevezetes, mert három nemzet érintkező pontja és a magyarságnak nyugat felé utolsó őrszeme. Csak Palinára és Kapczára kell mennünk nyugat felé vagy Mura-Szerdahelyre délre, már is gyérülés vége a magyarságnak. Maga Lendva magyar, vidékén azonban meglátszik az idegen elemmel való érintkezés. Melyik elem vesztett? Azt hiszem, nem a magyar. Maga Lendva és vidéke ezelőtt száz évvel nem lehetett annyira magyar mint ma. Mutatják ezt a vezeték nevek és mostan már magyar helyek szláv elnevezése; a parasztság esőernyővel jár, mi szintén nem magyar szokás. Hogy a magyar a nőnemet fehérnépnek híja, sehol sem lehet inkább helyén mint itt. A nők itten különös alkotású fejéket, a pacsát viselik. Régi viselet lehet, de a nagy világtól való félreesést bizonyítja. E pacsá fehér, de fehér a nők nyakát és fejét takaró szépen hímezett nagy kendő is: fehér az ezer ránczú szoknya is; fehér az esőben viselt lepedő is, szóval valóságos fehér népek. A falvakban nagy a hátramaradás minden tekintetben. A vidéki magyar nép csendes egykedvű és nem verekedő; a vend jó kedélyű és nagy csoportokban jön időszaki napszámba. A babona otthonos. Sok helyt nincs is iskola. Az időtől kell várnunk mindent — lassan derül a művelődés hajnala. És kire vár a sötétség eloszlatása leginkább? A polgári iskolára, mely, ha valahol jó helytt van, bizonyosan itt azon van.

III.

Alsó-Lendva és vidéke tisztelt közönségéhez.

Nem szándékom a már másoktól előadott bajokat bolygatni; nem az idők mostohaságára hivatkozni; nem az intézet elleneire mutatni; nem a népet részvétlensége miatt okozni — mert ignoti nulla cupido: hanem előadom, hogyan nyilatkozott egy szomszéd osztrák-tartomány Landtagján bizonyos személy. „Nem annyira sokat tanult emberekre, mint egy jobban képzett iparos és földművelő osztályra van szükségünk. Az iskolabajjárás gyér volta leginkább a beállott időviszonyokból és abból foly, hogy ezek az intézetek (polgáriskolák) még nem hatották át az életet s még

nem jutottak a földművelő nép felfogásának körébe. Hol valamely más intézet volt, s a nép megszokta, hogy gyermekeinek jobb nevelést adjon, ott a polgári iskola virágzik. Azért adassék ami intézetünknek idő, hogy a nép megismerje és következményeit felfoghassa; ilyen iskolák sikere kevés működési évből helyesen még meg nem ítélni. Ez intézetek újabb generációt nevelnek fel, sikerük csak a jövőben mutatható ki. A mérhetetlen hatás, mely a nép intelligenciájának és praktikus ügyességének emelésében rejlik, mely két tevőnek a nép erkölcsi emelését és anyagi állapotának javulását kell eszközölnie, nem tagadható, jóllehet mindezek soha sem fejezhetők ki közvetetlen statisztikai adatokban. Polgári iskola nélkül a nép nagy része csakis népiskolát látogatott volna. Pedig ez mind a tanulók saját javára, mind a közre káros következményű. Mi is határozottan kifejezzük, hogy kevés idő eredménye még nem döntő. Aztán nem elég csupán a város lelkes közönségének a polgári iskola virágzásához való hozzájárulása, több kell... a vidéké is. Kívánságunk, hogy ne siessen a tanuló az inaskodással; mert ellenkezőleg soha sem versenyezhet fejlettebb iparossal; aztán elég hosszú az élet, ráér még benne nyomorogni. E tekintetben Herder e szavai legyenek előttünk: „Előbb vagyunk emberek, mint magunkat valamely szakraadók, és jaj a fejünknek, ha jövő élethivatásunkban is nem maradunk emberek.“ Hol vidékünkön a tudás és neveltség a népben? Tanuljon tehát a nép. A mi a várost illeti, azt tartom, az utcán járó-keelő, ajkaikról szabályzott hangot hallató és ifjuságunkat eszünkbe juttató tanulóknak egyik díszét bírja. Kicsiny e középponti város. Igaz, de nincs is meg benne az ingerek hatásának ezer meg ezer félesége. A kis város annyit nyújt, mennyit a fiatal lélek veszély nélkül érezhet meg; innen gyakran a tartalmas gondolkodás a nagyvárosi felületességgel szemben. Végre is a szülők gondolják meg jól, hogy mire nevelik gyermekeiket (de ne tudassák velők), vessenek számot magukkal — igen sokszor a szülők öntudatos, határozott s jól meggondolt célja a gyermek legbiztosabb pályája. Intézetünk megmarad, nem kell aggódni; megmarad, mert helyén van és szükség van rája; megmarad, mert vannak, kik öröködnék rajta; bizonyosan megmarad, ha a bizalom helyreáll, s a vidék támogatja. Vajha a jövő beiratás alkalmával a vidék részéről nagyobb érdeklődés is mutatkoznék, mint a tavali alkalmával!

Adatok az intézet e tanévi történetéből, az intézet belső vezetése és a tanításévnék lefolyása.

A tanítótestületben a következő változások történtek: 1) A nagymélt. vall.- és közoktatásügyi m. kir. ministerium Udvarhelyi Gyula volt igazgatót a csáktornyai polgári iskolához helyezte át. Kísérje volt collegáinak becsülése és nehéz állásában kitarítás! 2) A szépemlékű Reissig Adolf volt rajztanítót a déesi polgári iskolához helyezték át. Az áthelyezettek közül az elsőt Szántó Károly (1880 aug. 19-én, 23 367. sz. min. r.) a másodikat Halasi Béla (1880 aug. 19-én 23.307 sz. m. r. váltotta föl.

A fölvételi vizsgálatok és beírások aug. 30-ától szeptember 5-éig tartottak. Az igazgató az ez alkalommal a latin nyelv tanulására jelentkezett több tanuló oktatására a helybeli róm. kath. segédlelkész urakat kérte fel, kik nem tekintvén fáradságukért a csekély anyagi jutalmat, az intézet jövőjéért készek voltak, hogy a felszólításnak eleget tegyenek, s azóta a latin nyelvet egész évben buzgalommal tanították a gymnasiuménak megfelelő tanterv szerint. Nem késett sokáig Murkovics János segédtanító ur sem, midőn a zene ingyenes oktatására ajánlkozott. Szántó Károly ingyen francia nyelvet tanított. Szeptember 6-án „Veni Sancte” és a tanítás kezdete. Minthogy az izraelitáknak ujéve e napokra esett, a tantestület a rendszeres tanítás megkezdését szept. 9-ére halasztotta. E napon az igazgató a teljes számú ifjusághoz buzdítólag szólt és a törvényeket magyarázta meg. Az oktatást teljesen a polgári iskolák számára kiadott 1879 szept. 12-én 25.409 sz. a. kelt magas min. r. alapján kezdtük és végeztük. Eltérés a német nyelvnek az I. és II. osztályban meghagyása. — Octóber 4-én ő felsége nevenapján istentisztelet. — Octóber 20-án áldott emlékü mélt. Ürményi József főispán ur halála. Benne egygyel kevesedett a tanügyhez értő, bár azzal nem hivatásból foglalkozók száma. — Nov. 9-én az oktatást a váró földrengés miatt az ős falak között d. e. nem volt tanítás. 1881 jan. 10-én járási tanítógyűlés. — Febr. 22-én egy pár fegyelmi eset miatt a törvényeket másodszer magyarázták meg. — Márczius 7-én d. e. 9—10 Requiem Szabó Imre elhalt püspökért. Márczius 20-án (vasárnap) a testület Jesztl György m. kir. pénzügyőri szemléelő ezüstéremkeresztrel való kitüntetésének ünnepén vett részt. — Márczius 31-án a II. időszakasról szóló bizonyít-

ványokat adtuk ki. — Május 10-én májusi nap és a testület és ifjuság részvevése a Rudolf fhg. ő felsége egybekelésére tartott „Te deum“-on. Előzőleg 9-én este 7 órakor a testület az izraeliták lélekemelő, a fennebbi alkalomra tartott istentiszteletén vett részt. A vizsgálatok június 15-től 21-ig folytak le. A tanév bezárása több körülménynél fogva, mint a tantestülettől és az ifjuság zenekara által jun. 25 én tartott tánczczal, szavalás és felolvasással egybekötött bezáró ünnep is, csak jun. 26 án történhetett, mely alkalommal a jutalmakat is kiosztották az elnök és igazgató bezáró beszéde mellett.

A törv. szüneteken kívül a szüreti 1 nap volt; a népszámlálás végett elrendelt 10 napi szünet helyett jan. 1—3 ig bezárólag volt szünet. Az oktatást zavaró más körülmény nem igen fordult elő. A tanítók betegeskedése alig tehető egy pár órára; bár az év nagy részében kedvezőtlen időjárás volt, a tanulók ez évi egészségi állapota kielégítőnek mondható. El lehet mondani: intézetünk egészséges volt. A tantestület a lefolyt tanévben 10 rendes és 2 renden kívül eső gyűlést tartott, melyekben a tananyag előre kiszabását és tanmenetét, ezek utólagos átnézését, a tanulók erkölcsi és szorgalmi előmenetelét, a mulasztók ellen való hatást, a lelettárak és könyvtár rendezését tárgyalta. Utóbbi körül Káposztás Fer. urnak van érdeme. Irodalmilag Halasi B. tüntette ki magát a „Zalai Közlöny“-ben megjelent több tetszéstárató versével. Szántó Károly jan. 10-én tartott tanítói gyűlésben a független mondatokról tartott előadást.

V.

Az intézet külső vezetése.

Tek. Nagy József szolgabíró és 1877-től fogva iskolaszéki elnök ur ez utóbbi teendőiről lemondván, helyét tek. Hajós Mihály ur foglalta el. Kisérje az előbbi elnök ur működését elismerés. Iskolaszéki tagok: 1. *Hajós Mihály* ügyvéd iskolaszéki elnök. 2. *Tomka György* kereskedő alelnök. 3. *Bellosics János* birtokos pénztárnok. 4. *Brenner György* birtokos gondviselő. 5. *Egyházashübki Dervarics Kálmán* aljárásbíró. 6. *Dr. Király Mór* lendvajárási és intézeti orvos. 7. *Kovács János* ügyvéd. 8. *Lenk Ödön* az Eszterházy hgsg. bérlője. 9. *Pollák Lázár* kereskedő. 10. *Schacherlsz Mózes* rabbi. 11. *Stein Antal* posta-

mester. 12. *Stierling Antal* alesperes-plébános. 13. *Dr. Szántó Károly* polg. isk. igazgató, a tantestület képviselője és iskolaszéki jegyző.

Mind az iskolalátogatás, mind a tartott ülések nagy figyelemről és az intézet fennmaradását szíven hordó működésről tesznek tanúságot. Az iskolát következő tagok látogatták meg: *Dervarics Kálmán*, *Király Mór* (kétszer); *Hajós Mihály*, *Stein Antal*, *Schacherlsz Mózes*, *Pollák Lázár*.

Az iskolaszék minden hónap első vasárnapján ülést tartott, összesen 12-öt. Határozatai 96 pontban foglalják. Nevezetesebbek: A polg. iskola legújabb tantervének minden tag számára meghozatása. A tandíj lejjebbzállítása. Kinek fél tandíja el van engedve, csak az kaphat használatra könyveket. Részletfizetésen hitelben 52 frt. árú rajzeszközöket és mintákat hoztattak; a költséget egy a tantestület és ifjúság által adott concert által fedezik. Az üléseket helyes ok nélkül háromszor elmulasztó tagot lemondott-nak tekintik. Nyilvános köszönetet szavaznak *Lenk tag ur* adományáért. Intézkedés a hitoktatók fizetéséről. A népszámlálásra vonatkozó 10 napi szünet helyett csakis jan. 1-től kezdve bezárólag jan. 3-ig. Elnök indítványa egy alumneum létesítésére. Az elnököt az alapszabályok kidolgozásával megbízzák. *Dr. Király Mór* az intézeti orvos teendőit elfogadja. Indítvány *Lenk tag ur* részéről az iskolai takarékpénztár behozására. Az alumneum vagyona előteremtése módozatának megbeszélése. Felhívás a néphez és annak vend nyelvre fordítása. Egyéb az intézet anyagi viszonyaira vonatkozó intézkedések.

Tek. **Svastits Benó** zalamegyei alispán úr jun. 15-én intézetünket egész nap szerencséltette látogatásával és onnan megelégedésének kifejezésével távozott.

VI.

A tanítótestület.

Folyó szám	A tanító neve, állása és képesítése	Az előadott tantárgyak	A tanított osztály	Heti óraszám	Tanítói működése éveinek száma	Jegyzet
1	Halasi Béla id. segédtanító.	Mértani rajz Szabadkézi rajz Szépirás	I.—IV. I.—IV. III.	20	3	A rajz és szépirás szer-tárának óre.
2	Iványi Andor polgári iskolára képe-sített rendes tanító.	Természetrajz Természettan Földrajz	I—III. IV. II—IV.	18	20	A III. oszt. főnöke, a term. tud. és földr. szer-tárak óre, a polg. isk. tan. egyll. rend. tagj. az alsó-lendvai járás tani-tókérenek elnöke.
3	Káposztás Fer. id. segéd-t., polgári isk. képesítve.	Magyar nyelv Testgyakorlás	I—III. I—IV.	16	7	Az I. oszt. f., a forna-szertár, az ifjusági és tan. könyvt. óre, a m. tört. társ. r. tagja
4	Murkovics Ján. id. segéd-tan., helybeli róm. kath. kántortanító	Német nyelv Ének és zene Szépirás	III. I—IV. I—II.	7	28	
5	Dr. Szántó Károly igazgató tanító, okleveles középtanodai tanár jelölt.	Magyar nyelv Német nyelv Földrajz Történelem	IV. I. II. IV. I. III—IV.	17	6	A IV. oszt. f., a földr. társaság rendes tagja.
6	Trombitás Gyula r. t. polgári iskolákra a mennyiség és termé-szettud. szakcsoportból képesítve.	Szám-tan Mértan	I—IV. I—IV.	18	6	A II. o. f., a kir. term. tud. társ. r. tagja, a tan. tanácskozások jegyz., a polg. isk. tan. egyll. rendes tagja.
7	Tóth László róm. kath. segédlel-kész	Hit- és erkölcs-tan	I—IV.	2	—	
8	Schacherlsz Mó-zes helybeli rabbi.	Hit- és erkölcs-tan	I—IV.	2	—	

A renden kívüli tárgyak tanítói.

Folyó szám	N é v	Tantárgy	Tanított osztály	Heti óra-szám
1	Murkovics János	Zene	I.	3
2	Dr. Szántó Károly	Francia nyelv	I.	2
3	Tóth László	Latin nyelv	III—IV.	4
4	Vörös Zsigmond, helybeli r. k. segédlelkész	Latin nyelv	I.	4

Simon János kiszolgált közkatona iskolaszolga.

VII.

A kötelezett tantárgyak elvégzett tananyaga.

1. Hit és erkölcsan.

a) A róm. kath. tanulóknál. I. és II. osztály. 1. A hit fogalma, tárgya, szükséges volta és tulajdonságai; az apostoli hitvallás 12. ágazata; a parancsokról általában, míg az Istennek tíz és az anyaszentegyház öt parancsai különösen. Tankönyv az Egri Középkatekizmus. 2. Szertartásban. Az egyházi szertartások általános meghatározása, karácsony, húsvét és pünkösd nagy ünnepi köröknek, nem különben az ezen körök közt eső kisebb ünnepeknek és jelentőségüknek magyarázata. Tk. Harsányi Józseftől kiadott Szertartásban. Hetenként 1 óra. III. és IV. oszt. Az új szövetség egészen: a Messiás előhírdetőjének, Ker. Szt. Jánosnak születése és tanítói működése, a Messiás története, az apostolok cselekedetei. A szertartásból lásd az I. II. osztályát. Hetenkint 1 óra.

b) mózesvallású tanulóknál.

I. és II. osztály. Biblia történet módszeres kapcsolatban a hit- és erkölcsan elemeivel 1—20. fejezet.

III. és IV. osztály. A fennebbi folytatása a 26-ik fejezettől a 40-ig. Mindkét osztályban tankönyv Emet veomonuh-bibliai történet Fischer Náthántól. Hetenkint 1—1 óra.

2. Magyar nyelv és irodalom.

I. osztály. a) Az értelmes és kellően hangsúlyozott olvasás gyakorlása a népmese, népmonda, magyar történeti monda s a néprajz köréből vett olvasmányokon, tartalmuk magyarázása után szabadon való elbeszéltetésük s néhány darabnak könyv nélkül való megtanulása; b) nyelvtan: a mondat lényeges bővítő részeinek tárgyalása alkalmával a pusztán az egyszerű bővített mondat ismertetése, alkalmilag az összevont mondatok. Mondattanilag ismertettek meg az ige tüzetesen, a többi beszédrészek, a hangbeli módosulások. Szóképzés, élőképzők, iskolai és házidolgozatok. Tk. Gyulai B. Magy. ny. és magy. olvasókönyvének I. része. Hetenként 5 óra.

II. osztály. Az előbbi osztály nyelvtani ismereteinek felújítása után az összetett szerkezetű mondatok viszonyai; a határozók és igekiegészítők tana; szóképzés, rokonértelmű szók gyakorlatilag csoportosítva és magyarázva. A nyelvtan és fogalmazásnak gyakorlása tekintetéből elemzés és kellően előkészített iskolai és házidolgozatok. Az olvasmányok és feldolgozásuk mint az I. osztályban. Tankönyv: Dr. Simonyi Zs. magy. ny. mondattani alapon cz. művének II. r. és Gyulai B. olv. könyvének II. r. Hetenként 5 óra.

III. osztály. a) Szalay L.-tól. A tatárjárás Magyarországon cz. műnek olvastatása és belalakja, tartalmi magyarázása, a mellékeseményektől megszakított főesemények összefüggő egybefoglalása. Néhány elbeszélő költemény tartalmi magyarázása és könyv nélkül tanulása. b) A rendszeres magyar nyelvtan tüzetes tárgyalása; a hangsúlyos vers ismertetése; fogalmazásul kisebb szerű leírások, elbeszélések és körmondatok szolgáltak. Tk. Torkos L. Magy. nyelvtana, Szalay L. A Tatárjárás Magyarországon; segédkönyv Udvarhelyi Gyula Magy. Írásmódja. Hetenként 4 óra.

IV. osztály. A polgári ügy- és okiratok legnevezetesebbjei és a levelek; a gondolkodásnak a stylistikához szükséges főbb szabályai röviden, az írásművek szerkezete, a leírás, elbeszélés, mese, példázat, elmélkedés főbb szabályai; vegyes írásművek, párbeszéd, eredeti és fordított művek kellékei; az egyszerű írás kellékei: a világosság, szabatoság, tisztaság változatosság, tárgyszerűség, jóhangzás; a szép írás kellékei: szó és gondolatalakzatok, tropusok egymásból származtatva; a kötött beszéd kellékei és különbözése a prózától alkalmas darabokon magyarázva, az időmértékes rhythmus és vers, a rím; lyrai versek könyv nélkül, a belalak, szómagyarázás, szavalás; életrajzok és jellemrajzok;

Arany Toldijának olvastatása és magyarázása, egyes helyei könyv-nélkül; mindkétnemű írásbeli dolgozatok. Tankönyvek: Udvarhelyi Gy. Magyar Írásmód, Lehr Alberttől Arany J. Toldija. Hetenként 3 óra.

3. Német nyelv.

I. osztály. A német írás és kiejtés gyakorlása, az egyszerű bővített mondat alapjain a főnév declinálása, a melléknév declinálása és fokozása, a számnév, névmás declinálása, az igehatározók és nevezetesebb előjárók, az idő segédigék és schwach igék jel. módjának j. félmult, végzett j. régmult és jövő ideje, a parancsoló, határozatlan és részesülő mód, a nevezetesebb stark igék elemzés közben való gyakorlása; néhány könnyű vers és próza fordítása, elemzése és könyv nélkül tanulása, a társalkodásban leggyakrabban előforduló kifejezések, a fennebbiek alapján a helyesírás gyakorlása, az év vége felé fordítás magyarból németre; mind kétnemű írásbeli dolgozatok. Tankönyv: Felsmann Deutsches Leseb. I. r. és Graf Jakab Német Nytan I. r.

II. osztály. Az előbbi osztály tananyagának kibővítése volt a főcél. A hangokról, a helyesírás főbb szabályai; az erős, gyenge, vegyes igék és a módsegédigék teljes conjugatioja, a kiegészítők, a grammatikai terminusok német nevei, fordítás stb. mint az I. osztályban. Tankönyv az előbbi osztályéi. Hetenként 2 óra.

III. osztály. Olvasmányok fordítása és elemzése; egyszerű és bővített mondatok alkotása, részeik megkülönböztetése, szótanulás, fordítás magyarból németre, könyv nélkül való tanulás és könnyebb darabok elbeszélése, írásbeli dolgozatok. Tankönyv: Felsmann Deutsch. Lesebuch II. r. Graf J. Német Nytan I. r. Hetenként 3 óra

IV. osztály. A hangok, Umlaut, Ablaut, Brechung, a helyesírás szabályai; a három előbbi osztály nyelvtani anyagának betetőzése és bővítése; a nemüket változtató szók, particulák tana, összetett mondatok, szórendek, szóképzés szabályai, szócsaládok, fordítások s egyes darabok elemzése, elbeszélése, könyv nélkül tanulása, mindkétnemű írásbeli dolgozatok. Tankönyvek Felsmann Deutsches Lesebuch II. r. Graf J. Német Nytan II. r.

4. Mennyiségtan.

I. osztály. a) Szám-tan. A négy alpművelet nevezett és nem nevezett egész számokkal, közönséges és tizedes törtekkel s az ezekhez tartozó alapismeretek. Közönséges tört átváltoztatása tizedes törtté s viszont. A hazai mértékek ismertetése, időszámítás. K. k. Vajdaly E. szám-tana polg. iskolák számára I. r.

b) Mértan. Pontok, vonalok és szögek fekvési és mérési viszonyai. A legfontosabb sík idomok, ezeknek alakítása, összeillősége, symmetriája, hasonlósága és területök kiszámítása. K. k. Močnik-Szabóky Mértani Nézetlana I. r. Szám és mértanból hetenként 5 óra.

II. osztály. a) Számтан. A közönséges és tizedes törtek négy alaplümveletének átismélése. Számolási rövidítések. Rövidített szorzás és osztás. Többszerű számokkal való műveletek. Az olasz számolásmód. Egyszerű arányok és aránylatok. Az egyszerű hármasszabályhoz tartozó feladatok megoldása következtetésekkel és aránylatokkal. Százalékszámítás és alkalmazása a suly-, árúlerovat, alkuszdíj és jutalék, biztosítási díj, nyereség és veszteség kiszámítására. K. k. Vajdafy E. I. r. s a tan jegyzetei.

b) Mértan. Az egyenesek és síkok fekvései a térben, lap-szögek és testszögletek. A legfontosabb testek megismertetése, összeillősége, symmetriája, hasonlósága, hálózatuk készítése, felszínük és térfogatuk kiszámítása. K. k. D. Császár K. geom. alaklana. Szám- és mértan hetenkint 5 óra.

III. osztály. a) Számтан. Százalékszámítás és alkalmazásának ismélése. Összetett hármasszabály. Egyszerű kamatszámolás. Hátáridőszámolás. Egyszerű és összetett arányos osztás. Elegyítési és lánczszabály. Összetett kamatszámolás. K. k. Mauritz R. köz. számta II. r.

b) Mértan. Az egyenes vonalú idomok és összeillőségük, symmetriájuk, hasonlóságuk és területi kiszámítása, az idevágó fontosabb szerkesztési feladatok. A körtan szerkesztési feladatokkal. K. k. Zsindely I. mértana Szám- és mértanból hetenként 4 óra.

IV. osztály. a) Számтан. A hazai és a legfontosabb a külföldi pénzek ismertetése átszámításokkal. Árfolyamszámítás. Leróvás és váltóleszámolás. Váltókémélés. Ellentett számokkal való műveletek. Az algebrai mennyiségek hat első művelete. Első fokú határozott egyenletek egy ismeretlennel. K. k. Močnik-Szász Számításban s a tan. jegyzetei.

b) Mértan. A tér felmérése és területe kiszámítása. A térfogat felmérése és köbtartalma kiszámítása, alkalmazva azt a töltések, földkiásások, épületek falai köbtartalmának kiszámítására. K. k. Močnik-Szabóky. Mértan elemei. Szám- és mértanból hetenkint 4 óra.

5. Természettudományi tárgyak.

A) Természetráaj.

I. osztály. A növények tagjainak (szerveinek) megnevezése, azok alakjai (és céljok); termőhelye és haszna a növényeknek;

ezek alapján az osztályozás vázlata őszi és tavaszi hónapokban az egyes növény családon jellemző képviselőin szemléltetve ismertettek meg. Téli hónapokban az ásványtanból az egyes osztályok alapjellemeivel bíró s a mezőgazdasági és ipari ismeretek alapjául szolgáló ásványok példányain alakí és természetani tulajdonságait, találási helyüket és hasznukat szemléltetve ismertették meg. Tankönyvek (elhagyásokkal): Kriesch Természetrajz elemei (növénytan), Dr. Szabó József Ásványtan kezdők számára. Hetenként 3 óra.

II osztály. Ismeretesebb állatok leírása, rokoncsoportosítása különös figyelemmel az állati élet nyilvánulására s az osztályozásra vonatkozó tipikus tulajdonságok feltüntetésére; az állatok tartózkodóhelye, tápláléka, haszna. T. k. Kriesch természetrajz elemei (állattan). Hetenként 3 óra.

III. osztály. Őszi és téli hónapokban az ásványok tulajdonságai szemléltetve, találás helye, használata, az általános tulajdonságok rendszeresen; a fontosabb egyszerű és összetett kőzetek keletkezése; a geológiai korszakok kiváló tekintettel a szerves élet fejlődésére; a föld keletkezése s a kérgét módosító tényezők. Tavaszi hónapokban a növények elemi és összetett szerveinek alakja s feladatuk a táplálkozás és szaporodás munkájában; növényrendszerek; a virágtalanok (ismétlés), a virágosak meghatározása módszerének gyakorlása. Tankönyvek: Szecska Ásványok természetrajza, Kriesch természetrajz elemei. Hetenként 3 óra.

B) Természetan.

IV. osztály. A testek általános és különös tulajdonságai, a szilárd testek egyenlő súlyúak és mozgásának törvényei, nevezetesen: az erők összetétele és szétbontása, egyszerű gépek, a mozgás tényezői és nemei, különösen a nehézségi erőtől létesített mozgások, az összetett mozgás, a repítőerő, ütközés és mozgási akadályok; a csepegős és terjengős testek egyenlő súlya, nevezetesen: a nyomás terjedése a folyadékokban, ezek nyomása az edényre, az Archimedes törvényén alapuló tűnemények, hajcsővesség, légnyomású készülékek, Mariotte és Gay-Lussac törvényei a gázok keveredése és elnyelése, víztünetek és gőzgépek értelmezése. Tank. Dr. Abt Ant. kísérleti természettana. Hetenként 3 óra.

6. Történelmi tárgyak.

A) Földrajz és statistika.

I. osztály. A legnagyobb földrajzi fogalmak magyarázása rajz útján és mappolvasás, hosszúsági mértékek, a föld és kő-

zetek legismertebb nemei. A magy. királyság vizei, függőleges tagoltsága, a hegységek és vizek összeállítása, éghajlat, lakosság, ruházata és lakóhelye a nemzetiségeknek, foglalkozás és műveltségi állapotok, államforma és kormányzat, czimerek. Fiume, Határ-őrvidék, Horvát- és Tótország, Dalmátia, a délnyugati, északnyugati, észak- és délkeleti hegyes vidékek, az alföldek politikai földrajza. Az Osztrák-monarchia hasonló módon, de rövidebben, Bosnia és Hercegovina nagyjában. Ausztria és Magyarország egymáshoz való viszonyai. A nevezetesebb statistikai adatok összeállítása. Tankönyv Simay István a magyar-osztrák Monarchia földrajza. Hetenként 2 óra.

II osztály. Európa és Ázsia vízszintes és függőleges tagozata, hydrographiája, éghajlata, terményei, műveltségi állapotai, az egyes államok politikai földrajza az első földrésznél tüzetesen, a másodíknál általános vonalakban. Tk. Simay I. földirat II. III füzet. Hetenként 2 óra.

III. osztály. Ázsiáról a tavai tanultak kibővítése, Afrika, Amerika és Australia természettani viszonyainak részletezése Európáéihoz hasonló rendben, politikai földrajza az említett földrészeknek, a felfedezések történelmének főbb mozzanatai. Tk. Simay I. III. és IV. füzet. Hetenként 2 óra.

IV. osztály. A földrajzból eddig tanultak rövid ismételtetése után a természettani és mértani földrajz elemei. nevezetesen a szárazföld különféle alakja és tagozódási viszonyai; a vizek alaki felosztása, tulajdonságai, mozgásai; a körlég mozgása, a hő eloszlása, a víz körforgása, a lecsapodások; a föld keletkezése, felülete változásainak tényezői; a szerves lények elterjedése a földön; az emberiség faj, nyelv, vallás, életmód és államszerkezet szerint. A földre vonatkozó mértani pontok és vonalak, ezek alkalmazása; a föld nagysága, alakja, forgása, keringése; nappalok, évszakok, hőövek; nap- és holdfogyatkozás, a naprendszer. Tankönyv Simay I. földirat III. IV. füzet. Hetenként 2 óra.

B) T ö r t é n e l e m.

III. osztály. Magyarország világhelyzete, a nemzetiségek lakóhelyei és letelepülése, a magyar nemzet elsőségének jogosultsága, a honalkotás, a rablóhadjáratok célja és jelleme, az egyes uralkodóházak története a jelen időig; az ország nemesség okozta bukása, a magy. államiság megszűnte, a reformatio terjedése, a török uralom jellemzése és következményei, Erőely külön állása és összeforrása a nemzet önállása és alkotmányával, a felkelések harczi, Magyarországnak Ausztria provinciájává süllyedése, ébredés anyagi és szellemi tekintetben az újabb időben. Az egyes

korok műveltségi állapotai, főbb területi változások, alkománytan, genelogia és chronologia. Tankönyv Horvát M. A magyarok története. Hetenkint 2 óra.

IV. osztály. Az emberiség kezdetleges műveltsége, fajok, népségek szerinti felosztása, a történelem különböző időszámításai, a nevezetesebb keleti népek története és műveltségi állapota a különböző népcsoportok szerint, a görögök és rómaiak története, az ókor jellemzése; a kereszténység és középkori államok keletkezése, a germánok szokásai, a hűbériség; a kereszténység és mohamedanizmus harcrai a keresztes háborúban; Németország története a különböző házak alatt, a császári és pápai hatalom mérkőzése. Schweiz, a városok története, a pápai hatalom hanyatlása, a husziták, Francia- és Angolország, a Pyréni félsziget, a mongolok, törökök és keleti birodalom, a normannok, a szlávok története, a középkor bomlása, a műveltségi állapotok, nevezetesebb felfedezések és találmányok. Tank. Ladányi G. A világtörténet főbb eseményei. Hetenkint 3 óra

7. Művészeti tárgyak.

A) R a j z o l á s.

I. osztály. a) Szabadkézi rajz, Egyenes és görbe vonalakkal alkotott legegyszerűbb ékítmények minden árnyékolás nélkül, később összetettebb ékítmények általános árnyékolással lapmintákról. A nyári félévben meghatározott rajzórákban mintázás: a begyakorlott ékítmények legegyszerűbb mintázása, szabályos síkmértani idomok.

b) Mértani rajz. A szerkesztő síkmértan elemei Az eszközökkel való rajzolás, a velők való bánás megismertetése. A pont, vonal származása, a vonal meghosszabítása, merőlegesek és párhuzamosak szerkesztése, a négy alaplévelet egyenesekkel, a szögek származása és ismeretei, a vonalosztók, kisebbitett mértékek. Alapléveletek szögekkel. Az egyenes vonalú idomok szerkesztése. A háromszög fajtái és szerkesztése, a négyszög, dülény, dülényded, ferdény, ferdényded szerkesztése. Körbe irt 3, 4, 5, 6—12 szabályos sokszög szerkesztése. Csillagidomok rajzolása. A körtan, a kör keletkezése, részei, a kör viszonylagos fekvése. Az első tárgy heti 3, a második heti 2 órában.

II. osztály. a) Szabadkézi rajz. Fali táblára előrajzolt árnyékolt egyszerű ékítmények rajzolása, később lapmintákról rajzolt ékítmények s ezek legegyszerűbb festése. Az elért eredményhez képest összetettebb ékítmények s ezek árnyékolása. A mintázásban fokozatos haladás, legegyszerűbb ékítmények gipszmintákról.

b) Mértani rajz. Folytatása az I. osztályban be nem fejezett síkmértannak, a vetülettan elemei, a pont, vonal vetületei, a térbeli és síkban fekvő vonalak, ezek helyzete s egymáshoz való viszonya. Egyenes vonalú idomok és síkok helyzete, viszonya s ezek vetületei, a síkok különféle fekvései, egyenes és görbe lapú testek ábrázolása. Az első tárgy heti 2, a második heti 3 órában.

III. osztály. a) Szabadkézi rajz. Görög, középkori és keleti stylus szerint rajzolt ékítmények eleinte kevés, majd egészen befejezett árnyékolással. Bevezetés a gipsz után való rajzolásba, egyszerűbb majd összetettebb ékítések festése s két krétával való rajzolása. Mintázás féldomború stylusban gipszminták után.

b) Mértani rajz. A vetülettan ismételése. Mértani testek ábrázolása sík és görbe felülettel mind a négy térben. Árnyéktan, saját és vetett árnyék megkülönböztetése és meghatározása. Távlattan: a távlati kép szerkesztésmódja. Pont, vonal, ábrák és síkok távlati képeinek szerkesztése. Az első tárgy heti 2, a második is 2 órában.

IV. osztály. a) Szabadkézi rajz. Összetett, teljesen árnyékolt ékítések rajzolása két krétával lapmintákról, később ezek festése. Ékítések rajzolása domború művekről, Emberi testrészek és fejek teljes árnyékolással lapmintákról. A vízfestészet elemei, s tájképek festése színezett mintákról. Domborúművű mintázás, összetettebb ékítmények.

b) Mértani rajz. Az ábrázoló mértan teljes befejezése. Különféle testek metszései különféle helyzetű síkok által, a testek áthatása s oldalvetületeik és metszésidomaik valódi nagyságának meghatározása. Az árnyéktan folytatása. A testek saját és vetett árnyékára vonatkozó feladatok megfejtése, egymást fődő testek vetett árnyéka külön és együtt. A testek távlata, kapúzat és diszgula távlati képei. Építészeti rajzolás, a mérték szerinti szerkesztések, épülettervrajzok és épületek homlokrajzai. Az első tárgy heti 3 órában, a második 2-ben.

B) Szépirás.

I. osztály. Magyar és német folyóírás ütés szerint. Hetenként 1 óra.

II. osztály. Magy. és német ütényírás folytatva Lövényi és Turcsányi féle minták után. Hetenként 1 óra.

III. osztály. Díszbetűk rajzolása színezett lapmintákról. Hetenként 1 óra.

C) Éneklés.

Mint hogy a tanulók nagyobb része rendszeres ének- és hang-

jegy ismeret nélkül lépett fel a polg. isk. I. osztályába, azért az énektanítást egészen elemiesen kellett kérdeni.

I. II. osztály. Az első három hang körében való énekgyakorlatoktól fogva a teljes C-dur létráig, ideértve a szokottabb ütenemeket, a negyedfél — egész — nyolczad és tizenhatod hangjegyeket a megfelelő szünetjelekkel. Továbbá a felső második 3. 4. és 5. valamint az alsó 7. 6. és 5 hangkörében való énekgyakorlatok pontozott és egybekötött hangjegyekkel. A C dur és a moll hangnemek és a hangkörök ismertetése. Kargyakorlatok magyar népdalokból, Tankönyv Erney József I. r. Hetenként 1 óra.

III. és IV. osztály. A kemény és lágy hangsorok 3 \sharp és 3 \flat ig leírása és éneklése az illető énekgyakorlatokkal. A hangkörök meghatározása. A kemény és lágy hármashangzat alakítása és megfordítása. Alakító és előadási jelek. Két, három és négyszólamú korgyakorlatok magyar népdalokból. Kézikönyv Erney József II. r. Hetenként 1 óra,

8. Torna.

Az I. és II. osztályból álló csoport. Az egyszerű és összetett szabadgyakorlatok után e csoport a sorgyakorlatokat gyakorolta, u. m. a sorakozást, nyitódást, zárkózást, különféle fordulatokat, kanyarodásokat, rendekbefejlődést. Hetenként 1 óra.

III. és IV. osztály. E csoport az előbbivel átvetteken kívül még a kettős rendbefejlődést, szakadoztatást és szakaszbefejlést gyakorolta. Hetenként 1 óra. Mindkét csapat ezen kívül a körülményekhez mérten szertornázásban is részesült.

VIII.

A renden kívüli tárgyak tananyaga.

1. Latin nyelv.

I. osztály. A latin nyelv elmeiből a beszédrészek közül a főnév, melléknév, számnév, névmás az igéig az előirt gymn. tanterv szerint; iskolai és házi gyakorlatok. Tankönyvek Kiss-Schulz nyelvtana és ugyanannak gyakorlókönyve. Hetenként 4 óra.

III. IV. osztály. Cornelius Nepos-, Julius Caesar-, Phaedrusból egyes darabok és fejezetek fordítása; Szepesi Imre Latin mondattana.

2. Francia nyelv.

Az olvasás és kimondás gyakorlása, a névszók, az igerago-

zás, a legnevezetesebb rendhagyó igék, mindkét nyelvből gyakorlatok fordítása; az olvasmányokból a kis kutya, a jó szomszédok, a patkódarab, a rózsató, a dióhéj, a báránka magyarra fordítása; könyv nélkül tanult helyek egyes próza- és versdarabokból, a helyesírás gyakorlása. Tk. Ahn F. Francia Ny. I. r. Hetenkint 2 óra.

5. Zene.

Hegedülés. Huber Károly hegedütana szeriut (I. r.) Hetenkint 3 órában.

IX.

A tanulók érdemsorozata.

I. osztály.

Folyó szám	A tanuló neve	Hit- és erkölcstan	Magyar nyelv	Nemet nyelv	Földrajz	Számtan	Mértan	Természettudomány	Mértani rajz	Szabadkézi rajz	Szépíráás	Testgyakorlás	Ének	Zene	Latin nyelv	Szorgalom	Magaviselet	
5	Bedics István	3	2	3	3	1	2	3	2	1	1	3	*				2	1
	Bellosics Károly	3	2	2	1	3	2	3	2	2	3	2	3				2	2
	Ehrenreich Nándor	2	2	2	2	1	2	2	3	3	3	3	3		3		3	2
	Freyer József	1	1	2	3	2	2	1	2	2	2	1	2				2	1
	Gömöri Győző (Günsberger)	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	3	3	1	2	2	2	2
	Juhász József	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	3				1	1
	Kajdos József	3	1	2	2	2	2	3	2	3	3	3	3		3		3	3
	Kis Márton	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	2				1	1
10	Kohn Jakab	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	3	3				1	1
	Kozma János	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	1	3				3	1
	Matók Károly	4	4	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3				4	3
	Öveges László	4	3	3	3	2	3	4	2	2	3	1	3				4	3
15	Stern Ignác	3	3	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3				3	2
	Tánczos István	3	3	3	2	3	3	4	3	2	3	1	3				3	2
	Travnik Gábor	3	3	2	1	1	2	3	3	3	3	3	3		3		4	3
	Turza János	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	2	3				3	2
	Veszeli Károly	4	4	3	3	4	4	4	3	2	3	1	3				4	3
	Zvér Mátyás	3	2	2	1	2	2	1	1	1	2	2	3				1	1

*Hallás hiánya miatt nem kapott jegyet.

II. osztály.

Folyó szám	A tanuló neve	Hit- és erkölcstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számtan	Mértan	Természetráaj	Mértani rajz	Szabadkézi rajz	Szépírás	Testgyakorlas	Ének	Latin	Francia nyelv	Szorgalom	Magaviselet
			*Benkó Mihály	3	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	3	
	*Kámán Lajos	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		2	2
	*Masanszker Arnold	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2
	Tkalcsecz János	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	3	3			3	3

* Az e jeggyel ellátottak a latinból az I. osztály anyagát tanulták.

III. osztály.

Folyó szám	A tanuló neve	Hit- és erkölcstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Förténelem	Számtan	Mértan	Természetráaj	Mértani rajz	Szabadkézi rajz	Szépírás	Testgyakorlas	Ének	Zene	Latin	Francia nyelv	Szorgalom	Magaviselet
			*Bellosics Bálint	3	3	2	2	2	3	3	3	1	1	1	2	2	2	3	
	*Bellosics János	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2	3	**	1	2	2		3	2
	Hajós Kálmán	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	3	3	2	2
	Kohn Arnold	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3				1	1	1
5	†Kürbus János	3	3	3	2	4	3	3	2	2	2	2	3	3				4	3
	Török Kálmán	1	1	3	1	1	2	3	1	1	1	1	1	2	1		3	2	2

* Az e jeggyel ellátottak a latinból az I. osztály tananyagát tanulták.

† A III. időszak elején kimaradt.

** Orvosi biz. alapján felmentetett.

IV. osztály.

Folyó szám	A tanuló neve	Hit- és erkölcsstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Számtan	Mértan	Természetrajz	Természettan	Mértani rajz	Szabadkézi rajz	Testgyakorlás	Ének	Zene	Latin	Francia nyelv	Szorgalom	Magaviselet
		Löbel Lipót	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2				1
Meider Vilmos	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	2	2			2	2	2
Ráczi Alajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2		2		1	1	1

Az érdemsorozat jegyeinek jelentése.

b) Az előmenetelben :

- 1 = jeles
 2 = jó
 3 = elégséges
 4 = elégtelen

b) A szorgalomban :

- 1 = ernyedetlen
 2 = dicséretes
 3 = változó
 4 = hanyag

c) Az erkölcsi magaviseletben :

- 1 = dicséretes
 2 = jó
 3 = türehető.

XI.

L E L E T T Á R.

1. *A tanári könyvtár* a lefolyt tanévben következő művekkel gyarapodott:

a) *Ajándékozás: A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumtól a „Néptanítók Lapja“ nak 1880 évfolyama.*

2. *Az Eggenberger-féle könyvkereskedéstől: Kozma Gyula a Magy.-osztr. bir. földrajza (1 frt.); Simonyi Zsigmond német nyelvtana (1.20); Geikie-Mendlik Geologia (80 kr.); Szecskey Ásványok term. rajza (90); Lád Károly német olvasókönyv (80 kr.); Kozma György földrajz II. r. Európa és Ázsia (80); Összesen 6 k. 5.50 kr. értékben.*

3. *Tetty Nándor és társa könyvkereskedésétől: Führer Ign. Rendsz. magy. nyelvtan (50 kr.) Összesen 1 k. 50 kr. é.*

4. *Várnay L. szegedi kiadótól: Nagy János magyar nyelvtan (80 kr.) Ö. 1 k. 80 kr. é.*

5. *A Franklin-Társulattól: Landau és Dr. Wohlrab. Rajzoló Geom. (1.20); Kiss Sándor A magy. osztr. Mon. összehasonlító földrajza (1 frt.); Landau Arányok szerinti rajzolás I. II. r. (80, 50); Landau és Dr. Wohlrab rajzoló Geom. II. III. füzet (2.40); Schneider képes atlasza (1.50); Schulz Földrajz II. r. Európa és Ázsia (1); Szvorényi J. olvasmányok (70); Theisz Gyula francia nyelvkönyv (1.40); Landau Alajos Arányok szerinti rajzolás I. r. (80); Dr. Brózik K. középkori ázsiai utazók (1) Összesen 12 frt. 30 kr.*

6. *Lampel Róbert könyvkereskedésétől: Ihász magy. nyelvtana (1 frt.); Barát Fer. Aesthetika (1 frt.) Összesen 2 könyv 2 frt. értékű.*

7. *A Zalamegyei Gazdasági Egyesülettől: Árvai István az okszerű és hasznos bortermelés kézi könyve.*

8. *Egyházashükkli Dervarics Kálmántól. Gróf Zrinyi Miklós czimű munkája és a „Természet“ folyóirat 1870-iki évfolyama diszes kötésben. Az ajándékozott könyvek értéke 21 frt. 10 kr.*

b) *Vétel. 1. Folyóiratok: „Zalai Tanügy“ (1880. 1881), „Magyar Nyelvőr“ (1880—81), „Középt. Tanáregylet Közl.“ (1880—81), „Polgári iskola“ (1880. utolsó negyede és 1881), „Paedagogiai Szemle“ (1881), „Termt. Közlöny“ (1880) Érték 27 frt.*

2. *Tan- és kézi könyvek: Császár Geom. alakt. (1.20); Simai Jos. Földirat (2.20); Felsmann Deutsch. Lesebuch I. II.*

r. (1.60); Ahn-Mutschen (90 kr.); Schulz latin nyelvt. (1.20); Schulz latin gyakorlókönyv (1 frt.); Kriesch növénynt. (70); Zák térképrajzolás elemei (1.20); Császár K. szerkesztő planimetria (90); Plaedius meséi (18); Cornelius Nepos (18); Lubrich Ág. neveléstana (8 frt.); Greguss költészettan (1 frt.); Hieser ábrázoló mértan (2 frt.) Krisz szerkesztő síkmértan (4 frt.); Ring minőleges elemzés (80); Dr. Thomé, Dr. Barabás Vincze a növényor tk. (2.50); König bevezetés a felsőbb algebraiba (2.80); Lehr Alb. Arany Toldija (70); Simonyi Zsigm. Antibarbarus (50); Szabó József ásványtan (40); Érték 34 frt. 9 kr.

2. *Az ifjusági könyvtár részére* e műveket hozatták meg:

1. Nemzeti Dalkönyvecske (1.20); 2. Hoffmann ifjusági irataiból; Tiszteljed atyádat és anyádat, az anyai szeretet, a szenvedések iskolája, a két hű barát, a becsületszó, a szorgalom és restség, (3 frt.); Lamé Fleury A görögök története (1.50); Bonnet J. után Az aranykeresők (50); a Szikláshegyvidék Gyarmatosai. 4. Dr. Lázár Gyulától Washington Élet- és jellemrajz, a kereszties háboruk története; Vértesi Arn. Kathago vagy egy világváros tört., József császár (2 frt.); 5. Vachott Sándorné Ifjusági Iratok ang. remek írók műveiből (1.40); Összesen 16 k. 10 frt. 10 kr. értékű.

3. *Természetrajzi szertár.* 5 drb. phylloxera-praeparatum és 1 gyökér borszeszben (7.87), Brüll Lipót állatorvos adománya egy pántlikagiliszta egy birka beléből. Ért. 7.87 kr.

4. *Természettani szertár.* Hajós Mihály urtól egy syphon (1 frt.) A tantestület hiszi, hogy e két utóbbi mostoha pont a jövő évben másképp mutatkozik.

5. *Rajzszertár.* Az iskolaszék a következőket hozatta meg: a) 2 füzet Dondorf-féle diszirások (1.90); b) 1 füzet Decorationmalerei (3); c) 10 lap Carot Portefeuille des ornements (8); d) 2 füzet vízfestő minta (4.80). Érték (17.70).

6. *Szám- és mértani eszközök:* A város adománya egy mérőláncz 9 szeggel.

7. *Régiségtár.* Tek. Lenk Ödön ur adománya, 1 drb. 1862-ki olasz, 1 darab 1867-ki oláh pénz.

8. *Tornaszerek.* Uj korlát és a nyujtórudnak uj oszlop. Érték 9.80.

9. *Butorneműek, javítások és vegyesek.* 3 kulcs és záriganizálás (1); 9 támlátlan szék a rajzterembe (9); 3 mintatartó a rajzasztalokra (6.50); 1 mappatartólécz (25); 1 padnak javítása (20); 2 paddobogó (50); a hordozható korlát megerősítése (1.50); 1 állvány enyvezése (20); 3 fagógás (1.60); ruhakefe (1); 1 tál és korsó (33); 1 fali naptár (46); két pohár (32); egy vas-

fogas (45); 5 czirókseprű (1.05); 1 vaslapát (80); 1 kapa (35); 1 bádognpohár (40); 3 darab spongia (5.40); 2 drb. kézi kefe-seprű (70); 1 egérfogó (20); 2 drb. kapa- és fejszenyél (60); 2 ablakszem (1 frt.). Összesen 34.21 kr.

XII.

Jótékonyság és jutalmazások.

1. Várounknak a polgári iskola iránt érdeklődő t. értelmisége a lefolyt tanévben 3 vidéki szegénysorsu ifjut látott el étellemezéssel. Nevezetesen: 1. Stirling Antal 1 tanulót 10 hónapra teljes ellátással. 2. Muskovics János 1 tanulót 2 hétig ebéddel; 3. Kovács János, Skublics Imre kir. közjegyző ur, Bellosics János, Kelcz Gyula ügyvéd ur, Isoó Ferencz ügyvéd ur 1 tanulót 1—1 hónapig teljes ellátással. 4. Tomka György és Prey György birtokos ur 1 tanulót 2—2 hétig teljes ellátással. 5. Zárjeczki Vincze tisztartó ur 1 tanulót 6 hétig ebéddel. Mátyásóvszky Vincze takarékpénztári pénztárnok ur egy tanulót 1 hónapra reggelivel és vacsorával. 7. Pollák Lázár 1 tanulót 1 hónapig reggeli és vacsorával. 8. Travnik Lajos kataster biztos ur 1 tanulót 1 hónapig ebéddel. 9. Hajós Mihály 1 tanulót 2 hónapig teljes ellátással. 10. Lendvai Mátyás ügyvéd ur 1 tanulót 1 hónapig tart el. 11. Király Mór 1 tanulót 2 hétig tart el. 12. Nagy József 1 tanulót 2⁵/₇ hétig tart el. 13. Csukics Adolf számtartó ur 1 tanulót két hétig tart el. 14. Stein Antal és Bratkovics Ferencz városi pénztárnok ur 1 tanulót 2 hétig tart. el. 15. Barsch Henrik vendéglős ur 1 tanulót 1 hónapig tart el. 16. Brenner György 1 tanulót egy hónapig reggelivel és vacsorával. 17. Rosenberg Bernát kereskedő ur 1 tanulót 1 hónapig ebéddel. 18. Szita Gyula adóhivatalbeli ellenőr ur 1 tanulót 2 hétig ebéddel. 19. Balogh Árpád könyvkötő ur 1 tanulót 2 hétig reggeli és vacsorával. 20. Nagy Alajos telekkönyvvezető ur 1 tanulót 2 hétig teljes eltart. 21. Vámosy Lajos bérleti pénztárnok ur 1 tanulót 1 hónapig teljesen eltart. 22. Wortmann Benő kereskedő ur 1 tanulót 2 hétig reggelivel és vacsorával. 23. Gömöri (Günsberger) Boldizsár 1 tanulót 14 napig reggelivel és ebéddel.

2. A múlt évi programmban ez volt olvasható: T. Lenk Ödön ur 32 km. nyers és 4 km. száraz tűzifát sziveskedett a

polgári iskolának adományozni. Nevezett jóltevő az idén is hasonló nagylelkűséget tanusított.

3. Hajós Mihály ur Kámán Lajos tanulónak egy pár új eszímát adott.

4. Az iskolaszék 33 frt. és 80 krt utalványozott rajzeszközökre és 7.97 árú rajzpapírost a szegény tanulók használatára; továbbá 67 kötet új könyvvel 42 frt. 14 kr. értékben 10 tanulót, ócskákka 61 k. 18 tanulót segített.

5. A helybeli volt dalegylet tekintettel az itteni nagy bortermesztésre az intézetnek phylloxera-praeeparatumra 7.70 krt adott.

6. Varga József volt járásbíró hivatalnok 10 nagy iv papírost (30); Kiss Béla patikáros ur ostyát (4), Szántó Károly 15 frtot adtak.

7. A szorgalmas tanulók megjutalmazására a következő jóltevő aláírók adományoztak: 1. Hajós Mihály 4 frtot, Lenk Ödön 2 frt. Bellosics János 1 frt. 50 kr. Skublics Imre, Karabélyos Elek járásbíró ur, Nábráczki Lajos alj. bíró ur, Nagy Alajos, Harmos Zoltán adóhivatalbeli pénztárnok ur, Gordignani Ferencz kereskedő ur, Kovács János, Stein Antal, Travnik Lajos. Csukics Adolf, Kelcz Gyula, Nagy József, Izsó Ferencz 1—1 frtot; Gömöri (Günsberger) Boldizsár járásb. hivatalnok ur, Barsch Henr., Prey György, Popper Lajos ur, Löbl Ignác, Brenner György, Ehenreich János városi jegyző ur, Hajdinyák Ferencz 50—50 krt.; Pollák Lázár, Tomka György, Zárjeczki Vincze 3—3, Rosenberg Bernát 1 $\frac{1}{2}$ drb. huszast adományoztak. Összeg 25 frt. 60 kr. és 10 $\frac{1}{2}$ huszas

Az ifjuság nevében az iskolaszék és tanítótestület az itt, valamint a lelettárban felsoroltaként hálás köszönetüket nyilvánítják.

Segitettek és jutalmazottak.

A nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. minister ur Rác Alajos IV. oszt. tanulónak 1881. apr. 3-án, 9460 sz. a. kelt rendelete alapján Szvoboda-féle 50 frtos stipendiumát 105-re méltóztatott emelni.

2. A Molnár-féle alapítvány kamataiból Kámán Lajos II. o. t. 16 frt. 16 krt. és Kiss Márton I. o. t. 10 frt. segítséget nyert.

3. Kámán Lajos, Kis Márton és Zvér Mátyás ingyen élelmezésben részesültek.

4. Az iskolaszék a tandíjt következő tanulóknak engedte el egészen: Kámán Lajos, Stern Ignác, Kiss Márton, Rác

Alajos, Turza János, Zvér Mátyás, Matók Károly; felében: Bedics István, Veszeli Károly, Tánczos István, Tkalcsecz János; végre Kohn Arnold és Kohn Jakab együtt 5 frtot fizettek. A tandij elengedett összege 105 frt.

5. A lefolyt tanévben következő tanulók kaptak új tankönyveket használatra: Rác Alajos, Kohn Arnold, Kámán Lajos, Tkalcsecz János, Kis Márton, Kohn Jakab, Stern Ignác, Tusza János, Zvér Mátyás, Matók Károly; ezek ócskákat is kaptak, valamint mások is.

6. A jutalmazásra begyűlt összeget következőleg használták fel: Kohn Jakab, Freyer József és Gömöri Győző Schneider képes atlaszával, Bedits István, Juhász József, Zvér Mátyás, Ballagi M. zsebszótárával jutalmaztattak meg az I. osztályban; a II-ban Masanczker Arnold Bardocz L. felfedezések és találmányok tört.; a III-ban Kohn Arnold König historiai atlaszával. A tornadíjakat Löbl Lipót IV. osz. 4. és Török Kálmán III. osztály tanuló (3—3 drb. ezüst huszas) nyerték el.

XIII.

Tudnivalók a jövő tanévre.

1. Az alsó-lendvai polg. fiúiskolában a jövő 1881—82 tanításévre való beírás f. évi aug. 30 tól szeptember 1-ig bezárólag a tanácskozóteremben történik. A fölvétetni kívánó tanulók szülei vagy ezek helyettesei kíséretében jelenjenek meg.

2. A fölvétetni kívánók díjtalan vizsgálatát, valamint a pótló- és javító vizsgálatokat szept. 1-én délután tartják meg.

3. A polg. iskola I. osztályába szabályszerűen csak a 9. évet betöltött, s az elemi iskola IV. osztálya számára kiszabott tantárgyakban elegendő jártasságot bíró s ezt felvételi vizsgálat után igazoló tanuló léphet be; ki az elemi iskola IV. osztályáról bizonyítványt mutat fel; ki a magyar nyelvnek az oktatáshoz kellő ismeretében van; bármelyik osztályba felvehető mindazon tanuló, ki koránál fogva az általa kijelölt osztályba beillik és az ezen osztályhoz megkívánt készségéről vizsgálat után bizonyítékot ad; a középiskolákból átlépni szándékozó tanulót a bizonyítványa alapján a következő osztályba felvehetni.

4. A legfelebb két tantárgyból elégtelen jegyet kapott s eddig ide járt tanuló javító vizsgálatot tehet; ebbeli szándékát az igazgatónál f. é. aug. 20-ig köteles bejelenteni.

5. A tandíj egész évre 10 frt. Első fele a beiratáskor, a második februárisban fizetendő. Az 50 kr. beiratási díjt kivétel nélkül mindenki tartozik fizetni.

6. A szegénységi és jó bizonyítványokkal felszerelt s a tandíj elengedését kérő folyamodványok a községi polg. iskolaszékhez czimezendők és beiratáskor az igazgatónak adandók át.

7. Tankönyvek és tanszerekkel csakis oly tanulókat látnak el, kiknek a tandíjból fele el van engedve.

8. Kik latin- és francia nyelvet és zenét akarnak tanulni, ebbeli szándékukat a beiratáskor jelentsék ki.

9. Oly polgárok, kik tanulókat akarnak a kosztba fogadni, aug. vége felé az igazgatóval tudassák.

